

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІДДІЛ ОСВІТИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ
БІЛОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

КОМУНАЛЬНИЙ ПОЗАШКІЛЬНИЙ ЗАКЛАД
БІЛОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
«ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ»

Ірина МОЙСЕСНКО

ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Адаптована навчальна програма з позашкільної освіти
туристсько-краєзнавчого напрямку

основний рівень

1 рік навчання

Білопілля 2024

*Схвалено педагогічною радою Комунального позашкільного закладу
Білопільської міської ради «Центр дитячої та юнацької творчості»,*

протокол № 05/24 від 30.08.2024

Адаптована програма керівником гуртка Комунального позашкільного закладу Білопільської міської ради «Центр дитячої та юнацької творчості» Мойсеєнко Іриною Іванівною з навчальної програми з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Літературне краєзнавство», 1 рік навчання (автор П'ятаченко Сергій Васильович – кандидат філологічних наук, керівник гуртка «Літературне краєзнавство» туристсько-краєзнавчого відділу комунального закладу Сумської обласної ради - обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю), затвердженої наказом Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації від 05.10.2021 №501-ОД

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Літературне краєзнавство розширяє і збагачує знання дітей та учнівської молоді про рідний край, реалізує інтерес до вивчення літературного та історико-культурного надбання України та світу, допомагає пізнати красу мови в процесі вивчення усної народної творчості, розвиває естетичний смак, формує літературні та краєзнавчі знання, уміння і навички засобами позашкільної освіти.

Програма розрахована на роботу з дітьми 12-16 років.

Програма передбачає навчання в групах основного рівня протягом одного року навчання.

Програма розрахована на 144 годин і передбачає теоретичні та практичні заняття, участь в екскурсійній і конкурсній діяльності.

До програми гуртка «Літературне краєзнавство» входять розділи:

- літературне краєзнавство;
- фольклор рідного краю;
- літературна майстерність.

У змісті програм враховані вимоги Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти в галузях «Мова і література», «Суспільствознавство», «Здоров'я і фізична культура».

До змісту програми включено відомості, що поглиблюють і доповнюють зміст навчальної програми з української мови та літератури, фольклору, історії, географії, краєзнавства.

Важлива роль відводиться формуванню у гуртківців мовленнєвої культури, засвоєнню термінології з літературної творчості, краєзнавства та туристсько-краєзнавчої роботи; практичній роботі із літературно-краєзнавчим матеріалом. Метою програми є формування у вихованців патріотичних якостей засобами краєзнавчої роботи, базових знань з туризму і краєзнавства.

Основні завдання програми:

- ознайомити вихованців з пам'ятками літератури, історії і культури, усною народною творчістю рідного краю;

- розвивати активність і самостійність в процесі краєзнавчої роботи;
- виховувати культуру спілкування; навчати збереженню та примноженню культури, звичаїв, традицій рідного краю;
- формувати якості емоційно-вольової сфери (самостійність, колективізм, працелюбство, ініціативність, відповідальність).

Програма гуртка спрямована на розвиток системного мислення, поглиблення знань, умінь і навичок з літературного й історичного краєзнавства; формування естетичного відношення до світу, навчання здоровому способу життя.

На заняттях гуртка передбачено використання різноманітних методів освітньої роботи залежно від віку вихованців а саме: пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, ілюстрація, дискусія та інше), репродуктивні (відтворювальні), тренінгові (поглиблення знань, набуття вмінь і навичок), розв'язувати освітні, пізнавальні, творчі завдання проблемно-пошукові (дослідницькі, пошукові), літературно-творчі методи навчання. Під час практичних занять особлива увага звертається на вивчення бібліографії, усної народної творчості; ознайомлення з літературною творчістю і краєзнавчими об'єктами; проведення зустрічей з цікавими людьми, відвідування історико-культурних об'єктів.

Програмою передбачено застосування таких засобів навчання, як експедиційні матеріали; бібліографії; наочні посібники; картографічний, роздатковий матеріал; інформаційно-комунікаційні технології.

Поряд із груповими, колективними формами роботи проводиться індивідуальна робота з гуртківцями (під час підготовки екскурсій, експедицій, змагань, конкурсів та інших масових заходів). Створюються умови для диференціації й індивідуалізації навчання відповідно до творчих здібностей, обдарованості, віку, психофізичних особливостей дітей відповідно до чинного Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08. 2004 № 651.

Для підвищення ефективності освітнього процесу в гуртку, з метою ефективного засвоєння й систематизації знань, умінь і навичок використовуються засоби навчання відповідно до чинного Типового переліку навчально-наочних посібників і технічних засобів навчання для художньо-естетичних, еколого-натуралістичних, туристсько-краєзнавчих і науково-технічних позашкільних навчальних закладів.

Програмою передбачено використання змішаного навчання – поєднання онлайн навчання, традиційного та самостійного навчання.

Контроль рівня сформованості знань, умінь і навичок здійснюється під час виконання тестових завдань; участі в туристсько-краєзнавчих експедиціях рідним краєм, організаційно-масових заходах різних організаційних рівнів.

ОСНОВНИЙ РІВЕНЬ, ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ
КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва розділу, теми	Кількість годин		
		Усього	В тому числі	
			теоретичних	практичних
1	2	3	4	5
РОЗДІЛ І				
Туризм і краєзнавство				
Вступ		6	6	-
1.1.	Туристсько-краєзнавча робота	2	2	-
1.2.	Туристсько-краєзнавчі можливості України	2	2	-
1.3.	Туристсько-краєзнавчі подорожі	2	2	-
РОЗДІЛ ІІ				
Літературне краєзнавство		46	12	34
2.1.	З історії літературної творчості	4	2	2
2.2.	Художня література та історія рідного краю	10	2	8
2.3.	Діячі культури рідного краю: дослідження творчої спадщини	10	2	8
2.4.	Сучасна література Сумщини. Творчі об'єднання, літературні студії, періодичні видання	10	2	8
2.5.	Формування дослідницьких навичок у літературному краєзнавстві	8	2	6

2.6.	Організація літературно-краєзнавчої експедиції	4	2	2
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
РОЗДІЛ III Фольклор рідного краю		36	14	22
3.1.	Специфіка українського фольклору, його жанри і тематика	4	2	2
3.2.	Пісенний фольклор Сумщини	4	2	2
3.3.	Народна проза Сумщини. Казки і легенди	4	2	2
3.4.	Народний театр Сумщини. Вертеп	4	2	2
3.5.	Збирання фольклору Сумщини. Видатні фольклористи Сумщини	12	2	10
3.6.	Формування навичок записування фольклору. Робота з питальниками	4	2	2
3.7.	Організація фольклорної експедиції	4	2	2
РОЗДІЛ IV Літературна майстерність		54	12	42
4.1.	Роди і жанри літератури. Публіцистика і літературно-художня критика	12	2	10
4.2.	Поетика художнього твору. Художня мова	6	2	4

4.3.	Аналіз художнього твору	10	2	8
4.4.	Особливості поетичної майстерності	10	2	8
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
4.5.	Особливості побудови прозового твору	8	2	6
4.6.	Підготовка до літературного заходу	8	2	6
Підсумок		2	2	-
	Літературний захід-презентація власної творчості	Поза сіткою годин		
	РАЗОМ:	144	46	98

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ І

ТУРИЗМ І КРАЄЗНАВСТВО

Вступ (6 год)

1.1. Туристсько-краєзнавча робота (2 год)

Теоретична частина

Художня література і рідний край. Вибір та обґрунтування краєзнавчої програми гуртка.

1.2. Туристсько-краєзнавчі можливості України (2 год)

Теоретична частина

Туристсько-краєзнавчі можливості регіонів України для проведення подорожей. Зв'язок туризму і краєзнавства.

1.3. Туристсько-краєзнавчі подорожі (2 год)

Теоретична частина

Техніка безпеки під час проведення занять у приміщеннях, спортивних залах, на спортивних майданчиках та на місцевості. Безпечні умови організації екскурсій. Правила дорожнього руху. Норми поведінки у міському та міжміському транспорті.

Протипожежна безпека в лісопарковій зоні, в туристських подорожах.

РОЗДІЛ II

ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО (46 год)

2.1. З історії літературної творчості (4 год)

Теоретична частина

Історія та передумови виникнення літературно-художньої творчості людини в прадавні часи. Найдавніші мотиви легенд і міфів. Передумови виникнення релігії як основи прадавньої творчості. Легенди язичницького періоду слов'янських племен на території сучасної України.

Практична частина

Вивчення духовного та творчого надбання древніх народів під час екскурсій до краєзнавчих та історичних музеїв. Ознайомлення з літературою античного періоду.

2.2. Художня література та історія рідного краю (10 год)

Теоретична частина

Класична література та фольклор. Літературно-художній твір як історичний документ епохи. Історичний словник епохи. Твори художньої літератури про рідний край. Мемуарна література та історія краю. Епістолярне надбання.

Практична частина

Походи та екскурсії місцями життя і творчої діяльності письменників. Використання літературного твору як путівника. Складання екскурсійної легенди за допомогою літературних творів.

2.3. Діячі культури рідного краю: дослідження творчої спадщини (10 год)

Теоретична частина

Історія краю. Місця, пов'язані із життям і діяльністю діячів культури. Меморіальні музеї. Виставки, публікації, рідкісні видання тощо. Письменники-земляки. Вплив діячів культури на громадське та культурне життя.

Практична частина

Проведення читацьких конференцій, літературних вечорів, меморіальних вечорів тощо. Зустрічі з літераторами. Упорядкування картотек даних про письменників та інших діячів культури. Походи, екскурсії, збирання літературно-краєзнавчого матеріалу та його обробка. Створення літературної карти краю.

2.4. Сучасна література Сумщини. Творчі об'єднання, літературні студії, періодичні видання (10 год)

Теоретична частина

Ознайомлення з творчістю сучасних сумських письменників, членів Сумської обласної організації НСПУ, відомих авторів. Діяльність літературних студій на Сумщині. Літературна студія «Орфей». Альманахи «Слобожанщина», «Орфей», інші періодичні видання.

Практична частина

Зустріч з письменниками, відвідування творчих вечорів. Збирання краєзнавчого матеріалу, пов'язаного із сумськими письменниками. Читання творів. Початкова літературно-критична робота. Ознайомлення з книгами сучасних письменників, періодичними виданнями, літературними сайтами.

2.5. Формування дослідницьких навичок у літературному краєзнавстві (8 год)

Теоретична частина

Джерелознавство. Робота в архівах. Робота з бібліотечними фондами. Укладання картотеки. Укладання списків літератури. Верифікація джерел. Академічна доброчесність. Принципи роботи з інтернет-джерелами.

Практична частина

Відвідування архівів, бібліотек, музеїв, ознайомлення з краєзнавчими фондами. Підготовка бібліографічних списків до обраних тем дослідження.

2.6. Організація літературно-краєзнавчої експедиції (4 год)

Організація експедиції. Вибір та обґрунтування маршруту експедиції. Розподіл обов'язків між членами групи. Збір необхідного краєзнавчого матеріалу. Оптимізація знань учасників експедиції.

РОЗДІЛ III

ФОЛЬКЛОР РІДНОГО КРАЮ (36 год)

3.1. Специфіка українського фольклору, його жанри і тематика (4 год)

Теоретична частина

Зв'язок фольклору з історичною дійсністю і народним світоглядом. Специфіка фольклору як мистецтва слова, його художня своєрідність. Система жанрів українського фольклору. Епос, лірика і драма у фольклорі. Суспільне значення фольклору, його ідейно-виховна, пізнавальна, дидактична і естетична цінність.

Практична частина

Знайомство з жанровою системою українського фольклору, визначення його характерних рис, складання таблиці-схеми. Перегляд навчального відео з українського фольклору. Прослуховування аудіозаписів українського фольклору.

3.2. Пісенний фольклор Сумщини (4 год)

Теоретична частина

Загальна характеристика календарно-обрядової поезії, її зв'язок з міфологією. Язичницькі і християнські мотиви. Тематичні цикли. Види календарно-обрядового фольклору. Весільний обряд і пісні, що його супроводжують. Кобзарство і думи. Історичні пісні і балади. Ліричні пісні та їх тематичні групи. Соціально-побутові і родинно-побутові пісні.

Практична частина

Знайомство з українською народною піснею. Перегляд відеозаписів народних виконавців та колективів. Розучування текстів і мелодій народних пісень. Підготовка повідомлень на тему «Кобзарство Сумщини».

3.3. Народна проза Сумщини. Казки і легенди (4 год)

Теоретична частина

Народні казки, їх види, тематика та образи. Чарівні герої та мотиви. Перекази і легенди. Міфологічні легенди та легенди релігійного змісту. Історичні та топонімічні перекази. Зв'язок переказів з історією рідного краю. Оповіді-меморати. Спогади про Голодомор та відображення в них трагедії українського народу.

Практична частина

Знайомство з народною казкою, читання зразків казок, записаних на Сумщині. Знайомство з виданнями фольклору Сумщини. Підготовка повідомлення на тему «Легенди мого краю». Пошук інформації про Голодомор на Сумщини, спілкування зі свідками цієї трагедії.

3.4. Народний театр Сумщини. Вертеп (4 год)

Теоретична частина

Елементи драматичного мистецтва в календарних і сімейних обрядах, іграх. Народна різдвяна гра «Коза». Народні п'єси та інтермедії. «Цар Максиміліан». Ляльковий театр. Вертеп, його зв'язок з євангельським сюжетом та історією українського народу. Образи вертепної драми.

Практична частина

Знайомство із записами вертепної драми, різдвяної гри «Коза» та народної вистави «Цар Максиміліан». Підготовка сценки з вертепної драми.

3.5. Збирання фольклору Сумщини. Видатні фольклористи Сумщини (12 год)

Теоретична частина

Етнографічне районування Сумської області. Специфічні риси народної культури цих районів. Зародження та розвиток фольклористичної думки на Сумщині у XIX ст. Найвідоміші збирачі та дослідники кінця XIX – поч. XX ст. Здобутки на ниві фольклористики Сумщини у XX столітті. Сучасний стан збирання і популяризації фольклору.

Практична частина

Знайомство з етнографічною картою Сумщини. Відвідування краєзнавчого музею і центру народної творчості. Знайомство з виданнями фольклору Сумщини. Підготовка повідомлення про одного із дослідників фольклору Сумщини.

3.6. Формування навичок записування фольклору. Робота з питальниками (4 год.)

Теоретична частина

Основі принципи польової роботи фольклориста й етнографа. Кодекс етнографа. Особливості жанрових дефініцій. Принципи укладання і мета питальників. Технічне забезпечення. Розшифрування і каталогізація отриманих записів.

Практична частина

Знайомство з основними навичками записування фольклорних творів різних жанрів. Особливості та етичні принципи спілкування зі старожилами, носіями фольклору. Навички роботи з диктофоном. Формування навичок розшифрування текстів народних пісень і прози з дотриманням діалектної вимови.

3.7. Організація фольклорної експедиції (4 год.)

Організація експедиції. Вибір та обґрунтування маршруту експедиції. Розподіл обов'язків між членами групи. Збір необхідного фольклорного матеріалу. Розшифрування та укладання електронного архіву.

РОЗДІЛ IV

ЛІТЕРАТУРНА МАЙСТЕРНІСТЬ (54 год)

4.1. Роди і жанри літератури. Публіцистика і літературно-художня критика (12 год.)

Теоретична частина

Сутність і генеза літературних родів. Міжродові форми. Літературні жанри. Художній талант. Народження творчого задуму. Творче натхнення. Робота письменника над твором. Індивідуальний стиль письменника. Література та інші види мистецтва.

Практична частина

Знайомство з літературними жанрами. Обговорення улюблених творів українських і зарубіжних письменників. Перегляд літературних журналів та сайтів. Знайомство з основами літературної критики.

4.2. Поетика художнього твору. Художня мова (6 год.)

Теоретична частина

Зміст і форма літературного твору. Тема літературного твору. Мотив літературного твору. Фабула літературного твору. Сюжет і способи його побудови. Композиція літературного твору. Система художніх образів.

Практична частина

Читання творів письменників-земляків. Визначення теми творів, їхньої композиції та системи художніх образів. Читання та обговорення власних творів.

4.3. Аналіз художнього твору (10 год.)

Теоретична частина

Сприймання художнього твору. Проблема адекватності сприймання художнього твору. Художня комунікація. Емоційна природа сприймання художнього твору. Співтворчість читача. Принципи аналізу творів різних жанрів.

Практична частина

Вироблення навичок аналізу художніх творів різних жанрів. Ознайомлення з орієнтовною схемою аналізу прозового та віршового твору. Підготовка аналізу улюбленого літературного твору. Аналіз власного твору. Підготовка літературної гри. Літературна вікторина.

4.4. Особливості поетичної майстерності (10 год.)

Теоретична частина

Основи віршування. Походження та історія віршування. Системи віршування. Римування. Строфа та її види.

Практична частина

Читання улюблених віршів українських та зарубіжних поетів. Обговорення та аналіз прочитаних творів. Основи виразного читання. Читання та обговорення власних віршів. Участь у літературних конкурсах.

4.5. Особливості побудови прозового твору (8 год.)

Теоретична частина

Види і жанри прозових творів. Історія розвитку прози. Сучасна проза, її тематика і жанри. Основні принципи написання прозового твору. Мова, стиль, художні засоби прозового твору.

Практична частина

Читання та обговорення зразків сучасної української прози. Зустріч з письменниками Сумщини, авторами прозових творів. Відвідання книгарні.

Підготовка та написання власного оповідання. Обговорення власних творів.
Участь у літературних конкурсах.

4.6. Підготовка до літературного заходу (8 год.)

Розробка сценарію літературного заходу. Розподіл обов'язків. Підготовка музичного та візуального супроводу. Відбір текстів для виступу, підготовка їх виразного читання.

ПІДСУМОК (2 год)

Підбиття підсумків роботи гуртка за рік. Відзначення кращих вихованців гуртка за підсумками навчання. Завдання на літо.

Підсумковий творчий захід

Підготовка та проведення підсумкового творчого заходу як форми комплексного закріплення та реалізації набутих вихованцями знань, умінь та навичок у навчальному році (проводиться поза сіткою навчальних годин та під час літніх канікул).

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- основні літературні, фольклорні, історичні та природні пам'ятки України;
- основні види краєзнавчих спостережень, які можуть здійснюватися в туристському поході та інструменти (прилади), які при цьому застосовуються;
- краєзнавчу літературу з історії рідного краю;
- схему та опис маршруту краєзнавчої експедиції;
- кіно, - фотодокументи та інші джерела про історію, літературу та фольклор рідного краю;
- основні відомості про літературну майстерність.

Вихованці мають уміти і застосовувати:

- працювати з краєзнавчою та спеціальною літературою в архівах, бібліотеках та наукових установах;
- розробляти анкети та запитальники;
- систематизувати зібраний краєзнавчий матеріал;
- готувати творчі заходи;
- реалізовувати художні ідеї на письмі;
- оформляти звіт про краєзнавчу експедицію, виступати з доповідями, рефератами, пропагувати роботу гуртка літературного краєзнавства.

Учні повинні взяти участь у краєзнавчій експедиції, творчому заході.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамов І.С. З історії та культури селища Вороніж: Фольклорно-етнографічні та краєзнавчі нариси / Упорядкув., передм., прим. С. В. П'ятаченка. Суми: Вид-во «МакДен», 2007. 132 с.
2. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2007. 464 с.
3. Білоус П.В. Психологія літературної творчості. Навчальний посібник. К.: Академія, 2014. 144 с.
4. Білоус П.В. Теорія літератури. Навчальний посібник. К.: Академія, 2013. 328 с.
5. Боплан Г.-Л. де. Опис України : У 2 т. К. : Наук. думка ; Гарвард ; Кембридж, 1990. 256 с.
6. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях : Космогонічні українські народні погляди та вірування / Вступ. ст. В. Шевчука / Г. О. Булашев. К. : Довіра, 1993. 414 с.
7. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис у 2 томах. К. : Оберіг, 1991. Т. 1. 450 с; Т. 2. 445 с.
8. Гарасим Я. І. Нариси до історії української фольклористики: Навч. посібник. К.: Знання, 2009. 301 с.
9. Голодомор на Сумщині у спогадах очевидців : збірник матеріалів / упоряд., авт. передм. та прим. С. В. П'ятаченко. – 2-е вид. доп. – Суми : «МакДен», 2018. – 368 с.
10. Грушевський М. Історія української літератури : В 6 т. 9 кн. К. : Наукова думка, 1993.
11. Давня українська література. Словник довідник / за ред. П.В. Білоуса. К: ВЦ Академія, 2015. 208 с.
12. Демчишин А.П. Рухливі і спортивні ігри в школі. Посібник для вчителя. К.: Освіта, 1992. 175 с.
13. Дмитрук О.Ю., Щур Ю.В. Спортивно-оздоровчий туризм. Навчальний посібник . К.: Альтерпрес, 2008. 208 с.

- 14.Довженок Г. Український дитячий фольклор : (віршовані жанри). К. : Наук. думка, 1981. 172 с.
- 15.3 живого джерела. Українські народні казки в записах, переказах та публікаціях українських письменників / Упоряд., літер. обробка, вступ. ст. та приміт. Л. Дунаєвської. К. , 1990. 512 с.
- 16.Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки. К.: Веселка, 1989. 520 с.
- 17.Іванова І.Б., П'ятаченко С.В. Україна у творчості зарубіжних письменників : навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. 140 с.
- 18.Калинова сопілка. Українські народні казки, легенди, перекази, оповідання. -К.: Веселка, 1989. 514 с.
19. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва. Навчальний посібник. К: Академія, 2018. 352 с.
- 20.Качкан В.А. Українське народознавство в іменах: Навч. посібник. К.: Либідь, 1995. 240 с.
- 21.Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні : У 2-х кн., 4-х томах. Кн. 1. К. : «Обереги», 1994. 400 с; Кн. 2. 528 с.
- 22.Кириленко Н.І., П'ятаченко С.В. Фольклор і література: художня рецепція етнокультурних кодів : монографія. Суми: в-во: ФОП Цьома С.П., 2019. 127 с.
- 23.Кононенко П.П. Українознавство: Підручник. К.: Либідь, 1996. 240 с.
- 24.Костомаров М. Слов'янська міфологія. К. : Либідь, 1994. 283 с.
- 25.Культура українського народу: Навч. посібник. К.: Либідь, 1996. 320 с.
- 26.Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість. К.: Знання-Прес, 2001. 591 с.
- 27.Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. К.: Наукова думка, 1997. 752 с.
28. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2013. 280 с.
- 29.Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу :

- Історично-релігійна монографія. К., 1994. 424 с.
30. Мишанич С. В. Усна народна творчість. Культура і побут України. К.: Наукова думка, 1991. 276 с.
31. Народні повір'я / Упор. М. К. Дмитренко. К. : Ред. часопису «Народознавство», 2000. 132 с.
32. Народні прислів'я та приказки / Упоряд., передмова М. К. Дмитренка. К. : Ред. часопису «Народознавство», 1999. 180 с.
33. Огієнко І. Українська культура. К.: Довіра, 1993. 260 с.
34. Орієнтовні навчальні програми туристсько-краєзнавчих об'єднань учнівської молоді / За заг. ред. Штангея Ю.В., К.: ІЗМН, 1996. 368 с.
35. Осадча В.М. Обрядова пісенність Слобожанщини: навчальний посібник. Харків, 2011. 180 с.
36. П'ятаченко С. В. Зв'язок з Глухівщиною російських письменників XIX століття// Сіверщина в історії України: наукове видання. Ніжин, 2021. Вип. 14. С. 178-182.
37. П'ятаченко С. В. Народна культура Охтирщини в науковій спадщині фольклориста, етнографа і краєзнавця Олександра Твердохлібова (1840-1918) // Краєзнавчі діалоги: Сумщина у сув'язі тисячоліть: матеріали регіональної конференції (м. Суми, 21 квітня 2021 року) / за заг. ред.: С.В. Драновська. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. С. 206-211
38. П'ятаченко С.В. До народних джерел Сумщини: навчальний посібник. Суми: Макден, 2004. 80 с.
39. П'ятаченко С.В. Записи свідчень про Голодомор на Сумщині в освітньому та виховному процесі (на матеріалі збірника «Голодомор на Сумщині у спогадах очевидців») // Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка: збірник наукових статей у 2 частинах / За заг. ред. О.В. Зосименко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. Ч. 2. С.273-279.
40. П'ятаченко С.В. Збірник Пантелеймона Куліша «Украинские народные предания»: історія видання, структура, тематика переказів // Virtus. Scientific journal. 2019, December. №39. С.74-79.

- 41.П'ятаченко С.В. Пелагея Литвинова-Бартош та її фольклорно-етнографічна спадщина // Краєзнавчий збірник: статті й повідомлення / За ред. В. С. Терентьєва / Сумський обласний краєзнавчий музей. Суми : Університетська книга, 2020. С. 183–201.
- 42.П'ятаченко С.В. Фольклор села Нижня Сироватка у записах Бориса Грінченка. Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Літературознавство. Випуск 4 (94). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 156–168.
- 43.П'ятаченко С.В. Фольклористична діяльність Павла Гнідича. Суми: МакДен, 2004. 196 с.
- 44.Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2008. 352 с.
- 45.Пісні однієї родини. Українські народні пісні с. Волошнівки на Сумщині. К.: Музична Україна, 1988. 80 с.
- 46.Пісні Сумщини. К.: Музична Україна, 1989. 280 с.
- 47.Руснак І. Український фольклор : Навчальний посібник. К. : Академія, 2010. 300 с.
- 48.Руснак І. Український фольклор. К.: Видавничий центр «Академія», 2010. 304 с.
- 49.Семеног О. Український фольклор : Навчальний посібник. Глухів, 2004. 254 с.
- 50.Скакун В.П. Літературна Сумщина. К. : Музична Україна, 1995. 256 с
- 51.Скуратівський В. Дідух: Свята українського народу. К. : Освіта, 1995. 272 с.
- 52.Скуратівський В. Місяцелік. Український народний календар. К.: Довіра, 1993. 272 с.
- 53.Скуратівський В. Русалії. К. : Довіра, 1996. 734 с.
- 54.Ткаченко А.О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підручник для гуманітаріїв. К.: Правда Ярославичів, 1997. 448 с
- 55.Українська література у портретах і довідках : Давня література – література XIX ст. : Довідник / Редкол.: С. П. Денисюк, В. Г. Дончик, П. П. Кононенко

та ін. К. : Либідь, 2000. 360 с.

- 56.Українська минувшина : Ілюстрований етнографічний довідник / А. Пономарьов, Л. Артюх, Т. Косміна та ін. – 2-ге вид. К. : Либідь, 1994. 256 с.
- 57.Українська усна народна творчість : Підручник. – 3-тє вид / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. К. : Знання-Прес, 2005. 591 с.
- 58.Українська фольклористика : словник-довідник / [укладання та загальна редакція Михайла Чернопиского]. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 448 с.
- 59.Українська фольклористична енциклопедія у 2-х т. Т. 1: А-Л / Упорядник, науковий редактор д. філол. н., професор М. К. Дмитренко. К.: Вид-во «Сталь», 2018. 740 с.
- 60.Українське народознавство: Навч.посібник(за ред. С.П.Павлюка, Г.И.Горинь, Р.Ф.Кирчіва). Львів, 1994. 320 с.
- 61.Українські замовляння / Упор. М. Н. Москаленко. К. : Дніпро, 1993. 309 с.
- 62.Українські народні думи та історичні пісні / Упоряд. О. М. Таланчук. К. : Веселка, 1993. 239 с.
- 63.Українські приказки, прислів'я і таке інше : збірники О. В. Марковича та інших. Уклав М. Т. Номис. К., 1993. 340 с.
64. Українці : народні вірування, повір'я, демонологія. К. : Либідь, 1991. 638 с.
- 65.Фольклорні записи Бориса Грінченка із села Нижня Сироватка : збірник матеріалів / упоряд., авт. передм. та прим. С. В. П'ятаченко. Суми : «Еллада», 2019. 298 с.
- 66.Франко І. До історії українського вертепу XVIII ст. // Зібр. тв. У 50- ти т. Т. 36. К. : Наук. думка, 1981. С. 170–376.
- 67.Франко І. Найстарша українська народна пісня // Франко І. Твори : У 50-ти т. Т. 37. К. : Наук. думка, 1982. С. 216–221.
- 68.Франко І. Наші колядки // Франко І. Твори : У 50-ти т. Т. 28. К. : Наук. думка, 1980. С. 7–41.
- 69.Франко І. Останки первісного світогляду в руських і польських загадках народних // Франко І. Твори : У 50-ти т. Т. 26. К. : Наук. думка, 1980. С.

332–346.

70. Франко І. Студії над українськими народними піснями // Франко І. Твори : У 50-ти т. Т. 43. К. : Наук, думка, 1986. С. 7–354.
71. Франко І. Як творилася слов'янська міфологія // Франко І. Твори : У 50-ти т. Т. 37. К. : Наук. думка, 1982. С. 425–432.
72. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Тернопіль, 1994. 480 с.